

Вадим Іванович Палагута,
*доктор філософських наук, професор,
Завідувач кафедри інженерної педагогіки
Національної металургійної академії України (НМетАУ)*

НА ЯКИЙ СВІТОГЛЯДНІЙ ОСНОВІ МОЖЛИВЕ ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА?

Світоглядна основа об'єднання громадян українського суспільства можлива тільки на основі *єдності у множині*, саме на цій основі можливий консенсус. Рівні та різні громадяни, що говорять на своїх рідних мовах, які дотримуються різних культурних орієнтацій, віросповідань, які мають своє уявлення про історичну пам'ять.

Ключові слова: світогляд, суспільство, єдина спільнота, громадянин.

V.I. Palahuta

ON WHAT WORLDVIEW BASIS IS IT POSSIBLE TO UNITE CITIZENS OF UKRAINIAN SOCIETY?

The worldview basis for the unification of citizens of Ukrainian society is possible only on the basis of *unity in the multitude*, on this basis possible consensus. Equal and different citizens, speaking their native languages, adhering to different cultural orientations, religions, having their own idea of historical memory.

Key words: worldview, society, single community, citizen.

Тема мого виступу зумовлена тривогою за долю України, за наслідки тих негативних соціально-політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються зараз в суспільстві. Тривога викликана, в першу чергу, розривом міжособових відносин між людьми різних регіонів країни. Наслідком цього стає нетерпимість, злоба, цинізм, ненависть, остракізм тощо. Люди зараз роз'єднані і відчужені. Такі загальнолюдські відносини, як солідарність, взаєморозуміння, взаємодопомога, не кажучи вже про людські відносини, що викликають співчуття, співпереживання, милосердя, самопожертву, – практично не зустрічаються.

Саме ці людські відносини багато в чому визначали гуманітарну парадигму або гуманізм, його морально-етичну

основу, яка існувала протягом тисячоліть. Чи можливий зараз гуманізм з його морально-етичними імперативами? Або зі становленням інформаційного суспільства присутня поступова відмова від нього, яка особливо проявляється саме в кризовому соціумі? І як тоді можлива єдина спільнота, коли найбільш чітко позначається розрив між людьми різних регіонів, мов, культур, віросповідань, історичної пам'яті?

Адже саме зараз з усією виразністю усвідомлюється потреба в пошуку прийнятних відповідей на животрепетний суспільний запит – як жити людям з різними світоглядами, як сприймати Іншого, інакшого, часом навіть неприйнятного і чужого тобі в одному соціумі, як не втратити при цьому людське в самому собі і прийняти Іншого як рівного собі. Чи нас очікує український варіант кафкіансько-оруеллівського суспільного розвитку?

Дійсно, для українського громадянина соціальне єднання і визнання мало б розглядатися як ряд загальноприйнятих інституційних практик, які повинні були б гарантуватися Конституцією, законами і всією сукупністю політичних, юридичних і економічних інститутів держави. Але вищенаведені українські інститути держави, на жаль, практично не забезпечують єднання людей в цілісне співтовариство. Зневажаються і права громадян, що гарантовані Конституцією.

Більш того, звичайний український громадянин мас-медійними засобами (телебаченням, Інтернетом, сучасними мобільними засобами зв'язку) занурений у хибні уявлення про соціальну реальність, динаміку і перспективи суспільного розвитку, які формуються групами впливу, а задаються безпосередньо владними олігархічними елітами. На рівні українського соціуму ще не знайдений єдиний та цілісний морально-етичний вимір, а пропонуються лише його сурогати, що свідчить про болісний пошук загальнонародного єднання на високих морально-етичних принципах або того, що зараз прийнято називати загальнонародною ідентичністю. Тим самим, наше суспільство за минулі майже тридцять років так і не знайшло відповідь на запитання – які світоглядні скріплення максимально сприяють соціальному і культурному єднанню громадян в рамках української держави?

Воно можливе лише на основі Єдності у множині, що передбачає синергетичне існування «незлитно та нероздільно» людей, які дотримуються різних світоглядних поглядів і установок. І це повинно стати золотим правилом у всіх сферах суспільного життя – рівні та різні, що говорять на своїх рідних мовах, які дотримуються різних релігійних, культурних і історичних орієнтацій. І тільки така світоглядна установка багато в чому буде сприяти подоланню кризи українського соціуму та збереженню цілісності держави.